

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ І ЕКОЛОГІЇ
Кафедра соціально-економічної географії**

Машкова О.В., Нападовська Г. Ю.

РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ

Методичні рекомендації для проведення практичних і семінарських
занять

**для студентів спеціальностей 106 Географія, 103 Науки про Землю,
014.07 Середня освіта (Географія) денної та заочної форм навчання**

Херсон

2017

ББК 26.89:28.089

М61

УДК 911.338.48/379.85 (076)

Рекреаційна географія. Методичні рекомендації для проведення практичних та семінарських робіт для студентів спеціальностей 106 Географія, 103 Науки про Землю, 014.07 Середня освіта (Географія) денної та заочної форм навчання

Укладачі:

Машкова О. В. – к. геогр. н., доцент, доцент кафедри соціально-економічної географії Херсонського державного університету

Нападовська Г.Ю. – асистент кафедри соціально-економічної географії Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Василевська Я. В. – к. геогр. н., старший викладач кафедри туризму Херсонського державного університету;

Ярьоменко С. Г. – к. геогр. н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного економічного університету.

Обговорено на засіданні кафедри соціально-економічної географії
Протокол № 10 від 08 травня 2017 р.

Розглянуто на засіданні навчально-методичної ради факультету біології, географії і екології
Протокол № 5 від 16 травня 2017 р

Схвалено науково-методичною радою ХДУ
Протокол № 5 від 21.06.2017

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ
Протокол № 10 від 26.06.2017

ЗМІСТ

Вступ	4
<i>Заняття № 1</i>	8
Теоретичні основи рекреаційної географії. Природно-рекреаційні і природно-антропогенні туристичні ресурси України. Науково-практичні школи України з ресурсно-туристської проблематики	
<i>Заняття № 2</i>	10
Суспільно-історичні рекреаційні ресурси України	
<i>Заняття № 3</i>	12
Рекреаційно-туристичне районування України. Загальна характеристика Західного рекреаційно-туристського макрорайону України	
<i>Заняття № 4</i>	15
Загальна характеристика Поліського рекреаційно-туристського макрорайону України	
<i>Заняття № 5</i>	17
Суспільно-історичні рекреаційно-туристичні ресурси м. Київ	
<i>Заняття № 6</i>	18
Загальна характеристика Приморського рекреаційно-туристського макрорайону України	
<i>Заняття № 7</i>	21
Загальна характеристика Центрально-Східного рекреаційно-туристського макрорайону України	
<i>Заняття № 8</i>	24
Загальна характеристика Кримського рекреаційно-туристського макрорайону України	
<i>Заняття № 9</i>	26
Рекреаційні потреби та рекреаційна діяльність	
<i>Заняття № 10</i>	27
Рекреаційне природокористування та його наслідки	
Додатки	
Додаток А. Характеристика туристичного об'єкту (інформаційна картка)	28
Додаток Б. Об'єкти рангу «суперточка-тур» України (за матеріалами Бейдика О. О.)	29
Додаток В. План характеристики рекреаційно-туристичного району	32
Додаток Г. Залікові питання з курсу «Рекреаційна географія»	33
Список використаних джерел	37

ВСТУП

Рекреаційна географія, як науковий напрямок в соціально-економічній географії набуває у світі все більшого поширення. Зважаючи на актуальність предмету, його теоретичне і практичне значення у підготовці майбутніх фахівців туристичної галузі, рекреаційна географія, як нормативний курс включена до навчального плану.

Мета дисципліни «Рекреаційна географія» – вивчення теоретичних і методичних основ рекреаційної географії і набуття практичних навичок з територіальної організації рекреаційної діяльності.

Завдання:

Теоретичні:

- місце рекреаційної географії в системі географічних наук.
- Предмет, об'єкт і методи дослідження та завдання науки;
- розкрити понятійно-термінологічний апарат рекреаційної географії;
  - розкрити зміст рекреаційних ресурсів, їх структуру і методику оцінки;
  - визначення природних, природно-антропогенних та суспільно-історичних складових національного туристсько-рекреаційного потенціалу;
  - розкрити поняття територіальної рекреаційної системи (ТРС);
  - висвітлити механізм рекреаційного районування, дати детальний аналіз рекреаційних районів України;
  - вивчити рекреаційні потреби, як основу територіально-часової організації рекреаційної діяльності, їх структуру та класифікацію;
  - охарактеризувати сучасний етап розвитку рекреаційної діяльності на всіх ієрархічних рівнях;

- охарактеризувати основи рекреаційного природокористування і охорони природи.

Практичні – сформувати вміння застосовувати набуті знання при розробці туристичних маршрутів по Україні для українців і іноземців; оволодіння вміннями залучати до туристичної діяльності різні класи туристичних ресурсів, зокрема природні, природно-антропогенні, суспільно-історичні, латентні, гомогенні туристичні ресурси, об'єкти рангу «суперточка-тур»; проводити різні види екскурсій, туристичних подорожей в межах України.

Після засвоєння навчальної дисципліни «Рекреаційна географія»
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

знати:

- місце рекреаційної географії в системі географічних наук. Предмет, об'єкт і методи дослідження та завдання науки;
- основні поняття і терміни рекреаційної географії;
- сутність і склад рекреаційних ресурсів;
- природні, природно-антропогенні та суспільно-історичні складові національного туристсько-рекреаційного потенціалу;
- механізм формування ТРС, їх основні властивості;
- основи рекреаційного районування, його призначення, характеристику рекреаційних районів України;
- рекреаційні потреби, як основу територіально-часової організації рекреаційної діяльності, їх структуру та класифікацію;
- зміст і особливості рекреаційної діяльності;
- основи рекреаційного природокористування і охорони природи.

вміти:

Конструктивні уміння:

- аналізувати природні, природно-антропогенні та суспільно-історичні ресурси, давати їх якісну та кількісну характеристику;

- працювати із статистичними та картографічними матеріалами;

Організаторські уміння:

- проводити різні види екскурсій, туристичних подорожей в межах України для різних груп споживачів.

Комунікативні уміння:

- встановлювати взаємовигідні відносини з суб'єктами туристичної індустрії;
- знаходити потрібні форми спілкування із учасниками туристичної подорожі.

Дослідницькі уміння:

- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал території щодо здійснення того чи іншого виду рекреаційної діяльності;
- виявляти регіональні особливості використання рекреаційних ресурсів і відповідну спеціалізацію рекреаційних районів;
- розробляти проекти нових турів, пропонувати ефективні форми надання рекреаційних послуг, враховувати потенційний попит споживачів.
- критично оцінювати свій досвід, результати своєї діяльності;
- усвідомлено вдосконалювати майстерність менеджера з туризму, самоосвіту та самовиховання.

Фахові компетентності

- Здатність використовувати термінологію, методи, концепції і теорії географії для вивчення туристичних об'єктів, явищ і процесів на різних просторових рівнях.
- Здатність ефективно і вільно передавати туристські знання письмовими, усними та візуальними засобами.
- Здатність розкривати взаємозв'язок основних природничо-та суспільно-географічних вчень у контексті туристичного аналізу України.

- Здатність виконувати теоретичні й прикладні географічні дослідження туристичних явищ і процесів.

- Здатність визначати і характеризувати особливості просторової організації туристичних ресурсів України.

- Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках, у позакласній та позашкільній діяльності.

Зміст курсу сприяє підвищенню якості підготовки студентів до практичної діяльності як спеціалістів у галузі рекреаційної діяльності. Він є необхідною тематичною складовою підготовки, оскільки на сучасному рівні розвитку України значна увага приділяється досконалому вивченню рекреаційного потенціалу держави з метою його раціонального використання для розвитку потужної рекреаційної галузі і заняття чільного місця на міжнародному туристському ринку.

Заняття № 1**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГЕОГРАФІЇ.
ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНІ І ПРИРОДНО-АНТРОПОГЕННІ
ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ
ШКОЛИ УКРАЇНИ З РЕСУРСНО-ТУРИСТСЬКОЇ
ПРОБЛЕМАТИКИ**

Мета: проаналізувати теоретико-методологічну основу рекреаційної географії як науки, опанувати методiku оцінки і просторову організацію природно-рекреаційних і природно-антропогенних туристичних ресурсів України, охарактеризувати діяльність науково-практичних шкіл України з ресурсно-туристської проблематики.

Запитання для обговорення:

1. Поняття «рекреація», «туризм», «екскурсія», їх співвідношення між собою.
2. Об'єкт, предмет, мета, завдання, методи вивчення рекреаційної географії. Зв'язок із іншими науками.
3. Поняття «територіально-рекреаційна система». Фактори формування, властивості, структура, класифікація ТРС.
4. Поняття «рекреаційно-туристичні ресурси» (РТР). Класифікація рекреаційно-туристських ресурсів (за різними ознаками).
5. Структура рекреаційних ресурсів за О. О. Бейдиком (2001 р.).
6. Методика оцінки природно-рекреаційних та природно-антропогенних туристичних ресурсів.
7. Основні науково-практичні школи України з ресурсно-туристської проблематики.
8. Проект «7 природних чудес України».

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Підготувати письмове повідомлення про лікувальні властивості мінеральних вод: 1) хлоридних; 2) вуглекислих; 3) сірководневих (сульфідних); 4) радонових; 5) азотних; 6) миш'яковистих; 7) залізистих; 8) йодо-бромних; 9) крем'янистих; 10) фтористих; 11) термальних за наступним планом: хвороби, які лікуються даним способом, протипоказання для лікування, основні центри в Україні (мінімум 2 центри), їх адреси (поштова і електронна), спосіб і строки лікування і його вартість. Номер варіанту для вибору мінеральної води співпадає із номером студента в журналі академічної групи.

Завдання 2. Підготувати повідомлення на одну із тем: 1) «Грязелікування в Україні», 2) «Озокеритотерапія в Україні» за наступним планом: хвороби, які лікуються даним способом, протипоказання для лікування, основні центри в Україні (мінімум 2 центри), їх адреси (поштова і електронна), спосіб і строки лікування і його вартість. Номер варіанту для вибору повідомлення обрати відповідно до номера студента в журналі академічної групи: для тих, студентів, які мають непарний номер – тема 1, парний – тема 2.

Завдання 3. Навести приклади природних і природно-антропогенних унікалів України (не менше 5 прикладів для кожної групи туристичних ресурсів).

Завдання 4. Використовуючи Закон України «Про природно-заповідний фонд» (1992 рік) й інші інформаційні джерела, письмово дайте характеристику природно-заповідного фонду (ПЗФ) України (результати можна оформити у вигляді таблиці 1). **NB:** Для об'єктів ПЗФ місцевого значення необхідно навести приклади по Херсонській області.

Таблиця 1. – Характеристика природно-заповідного фонду України

Кількість об'єктів в Україні	Назва категорії і ПЗФ	Визначення категорії, структура, принцип роботи, спільні і відмінні риси з іншими категоріями	Приклади (назва об'єкту, місце розташування, коротка характеристика)
<i>Природного походження:</i>			
<i>Антропогенного походження:</i>			

Заняття № 2

СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІ РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Мета: розкрити методика оцінки і просторову організацію суспільно-історичних туристичних ресурсів України.

Запитання для обговорення:

1. Методика оцінки суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів: архітектурних, біосоціальних, подієвих.
2. Критерії внесення об'єктів до Світової Спадщини. Рекреаційно-туристичні ресурси України, занесені до списку ЮНЕСКО.
3. Проект «7 чудес України».
4. Поняття «індустріальна спадщина». Структура ресурсів індустріальної спадщини. Характеристика їх складових.
5. Замки і фортеці України.
6. Етнографічні туристичні ресурси України.
7. Археологічні туристичні ресурси України.
8. Трансресурсні (гомогенні та парарекреаційні) об'єкти України.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Підготувати повідомлення про один з суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів України, занесених до списку ЮНЕСКО або одне з «7 чудес України»: 1) історичний ансамбль

Львова; 2) пункти геодезичної дуги Струве, 3) резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації (нині – Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича), 4) Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець», 5) Успенська Києво-Печерська лавра, 6) Національний дендрологічний парк «Софіївка», 7) Собор святої Софії, 8) Херсонес Таврійський, 9) Хотинська фортеця, зокрема фестиваль «Битва націй», 10) Національний заповідник «Хортиця» за планом, наведеним у додатку А. Номер варіанту для вибору об'єкту співпадає із номером студента в журналі академічної групи.

Завдання 2. На основі опрацювання монографічних джерел та використання ресурсів Інтернет запропонувати об'єкти в Україні, що могли б претендувати на включення до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Завдання 3. Дати коротку характеристику доби за переважанням певного архітектурного стилю, навести приклад пам'яток архітектури України для кожного з цих восьми періодів (8 прикладів), підготувати повідомлення про одну з архітектурних пам'яток за планом, наведеним у додатку А:

- 1) архаїка (до 1000 р. до н. е.);
- 2) залізна доба й античність (1000 р. до н. е. -527 р.);
- 3) доба візантійсько-давноруського стилю (527 - 1240 рр.);
- 4) доба готики й ренесансу (1240 -1650 рр.);
- 5) доба бароко (1650 -1780 рр.);
- 6) доба класицизму (1780 - 1850 рр.);
- 7) доба еkleктики й модерну (1850 - 1917 рр.);
- 8) радянська й пострадянська доба (після 1917 р.).

Завдання 4. Підготувати повідомлення про один з туристичних об'єктів України рангу «суперточка-тур» або «оглядова точка» (додаток Б), за планом, наведеним у додатку А.

Заняття № 3**РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАХІДНОГО РЕКРЕАЦІЙНО-
ТУРИСТСЬКОГО МАКРОРАЙОНУ УКРАЇНИ**

Мета: розглянути геотуристичне районування території України, ознайомитись з туристсько-рекреаційним потенціалом Західного рекреаційно-туристського макрорайону (РТМК) України.

Запитання для обговорення:

1. Поняття «туристсько-рекреаційний регіон» та «туристсько-рекреаційний район». Особливості, принципи і чинники рекреаційно-туристичного районування. Геотуристичне районування території України (за різними авторами).

2. Рекреаційно-туристичне районування України за різними авторами: 1) М.П. Крачило, С.І. Попович, Н.В. Федоренко, 1996; 2) О.О. Бейдик, Д.О. Ляшенко, 1997; 3) І.В. Смаль, 2004. Нові схеми туристсько-рекреаційного районування.

Завдання для практичної роботи :

Завдання 1. На контурну карту України нанесіть схеми рекреаційних районувань: 1) М.П. Крачило, С.І. Попович, Н.В. Федоренко, 1996; 2) О.О. Бейдик, Д.О. Ляшенко, 1997; 3) І.В. Смаль, 2004. Здійсніть письмовий порівняльний аналіз запропонованих схем, виходячи з визначених авторами районоутворюючих чинників. Наскільки доцільним, з вашої точки зору, було виділення саме таких рекреаційно-туристських районів України. Яка саме з запропонованих схем здається найбільш логічною; поясніть чому ви саме так вважаєте?

Завдання 2. На контурну карту України нанести біосферні і природні заповідники, національні природні парки (НПП) Західного РТМК. Підготувати письмове повідомлення про один з наступних природно-антропогенних РТР: 1) Карпатський біосферний заповідник,

2) ПЗ «Горгани», 3) ПЗ «Медобори», 4) ПЗ «Розточчя»,
 5) НПП «Верховинський» 6) НПП «Вижницький», 7) НПП «Галицький»,
 8) НПП «Гуцульщина», 9) НПП «Дністровський каньйон»,
 10) НПП «Зачарований край», 11) НПП «Карпатський»,
 12) НПП «Кременецькі гори», 13) НПП «Північне Поділля»,
 14) НПП «Подільські Товтри», 15) НПП «Синевир»,
 16) НПП «Сколівські Бескиди», 17) НПП «Ужанський»,
 18) НПП «Хотинський», 19) НПП «Черемоський»,
 20) НПП «Яворівський», 21) геологічна пам'ятка природи «Скелі Довбуша». Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи. Додати до даного переліку об'єкти природно-заповідного фонду Західного рекреаційно-туристського макрорайону, які утворились протягом останніх 5 років. Підготувати повідомлення про один із них.

Завдання 3. Підготувати інформаційну картку для одного з наступних природних або суспільно-історичних РТР (вимоги до інформаційної картки, наведені у додатку А). Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи:

1. гірськолижні курорти макрорайону (Верховина, Вижниця, Ворохта, Паляниця (Буковель), Рахів, Славське, Ясіня тощо);
2. кліматичні курорти Карпатського мезорайону (Кобилецька Поляна, Косів, Чинадійво, Шешори, Яблуниця, Ясіня);
3. спелеологічні ресурси макрорайону, зокрема печери Оптимістична, Кришталева, Попелюшка, курорт Солотвино;
4. бальнеологічні курорти макрорайону, зокрема Шкло, Трускавець, Моршин (Львівська область), «Чорна Тиса» (Закарпатська область), Хмільник (Вінницька область);
5. театри м. Львова, зокрема Львівський національний академічний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької;

6. культові об'єкти м. Львова, зокрема Личаківський цвинтар;
7. музеї м. Львова;
8. замки Львівської області (замок Жолкевських, Золочівський, Олеський замок, Підгорецький замок);
9. суспільно-історичні ресурси м. Ужгород і музей Ольбрахта (с. Колочава, Закарпатська обл.);
10. замки Закарпатської області, зокрема Мукачівський замок, замок «Паланок», замок Шернборнів;
11. суспільно-історичні ресурси м. Івано-Франківськ, музей писанки (м. Коломия, Івано-Франківська область);
12. національний заповідник «Давній Галич» (м. Галич, Івано-Франківська область);
13. суспільно-історичні ресурси м. Тернопіль;
14. Свято-Успенська Почаївська лавра (м. Почаїв, Тернопільська обл.);
15. суспільно-історичні ресурси м. Хмельницький і фортеця у Меджибожі (Хмельницька обл.);
16. суспільно-історичні ресурси м. Вінниця;
17. палаци Вінницької області (Горохольських-Можайських, Немирівський, Потоцьких, Собанських, Чернятинський).

Завдання 4. Скласти перелік (не менше 5 об'єктів) суспільно-історичних ресурсів Західного РТМК доби незалежної України, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 5. Скласти список (не менше 5 об'єктів) подієвих ресурсів Західного РТМК, які б Ви хотіли відвідати, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 6. Дати загальну характеристику Західного рекреаційно-туристського макрорайону за планом наведеним у додатку В.

Заняття № 4**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІСЬКОГО
РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКОГО МАКРОРАЙОНУ УКРАЇНИ**

Мета: ознайомитись з туристсько-рекреаційним потенціалом Поліського рекреаційно-туристського макрорайону України.

Завдання для практичної роботи :

Завдання 1. На контурну карту України нанести природні заповідники і національні природні парки Поліського РТМК. Підготувати письмове повідомлення про один з наступних природно-антропогенних РТР: 1) ПЗ «Древлянський», 2) ПЗ «Поліський», 3) ПЗ «Рівненський», 4) ПЗ «Черемський», 5) НПП «Білоозерський», 6) НПП «Голосіївський», 7) НПП «Дермансько-Острозький», 8) НПП «Ічнянський», 9) НПП «Мезинський», 10) НПП «Прип'ять-Стохід», 11) НПП «Шацький», 12) Регіональний ландшафтний парк (РЛП) «Лиса Гора», 13) дендрологічний парк (ДП) «Олександрія», 14) ДП «Тростянець», 15) Національний ботанічний сад імені Миколи Гришка НАНУ, 16) Ботанічний сад імені академіка Олександра Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 17) зоопарк Мен (Чернігівська область), 18) ландшафтний парк «Буки», 19) геологічна пам'ятка природи «Базальтові стовпи». Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи. Додати до даного переліку об'єкти природно-заповідного фонду Поліського рекреаційно-туристського макрорайону, які утворились протягом останніх 5 років. Підготувати повідомлення про один із них.

Завдання 2. Підготувати інформаційну картку для одного з наступних природних або суспільно-історичних РТР (вимоги до інформаційної картки, наведені у додатку А). Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи:

1. гірськолижні курорти макрорегіону («Вишгора», «Водяники», «Протасів Яр» тощо);
2. історичний заповідник «Старе місто» (м. Луцьк), зокрема Луцький замок (Любарта);
3. літературно-меморіальні музеї Лесі Українки (с. Колодяжне, Волинська обл. і м. Новгород-Волинський, Житомирська обл.);
4. суспільно-історичні ресурси м. Рівно;
5. заповідник «Поле Берестецької битви», храм-пам'ятник «Козацькі могили» (с. Пляшева, Рівненська обл.);
6. суспільно-історичні ресурси давніх міст Рівненщини (Дубно, Острог, Корець);
7. суспільно-історичні ресурси м. Житомир, зокрема музей космонавтики ім. С. П. Корольова;
8. суспільно-історичні ресурси Житомирщини;
9. суспільно-історичні ресурси м. Переяслав-Хмельницький, зокрема історико-етнографічний заповідник «Переяслав»;
10. суспільно-історичні ресурси м. Чернігів, зокрема Чернігівський обласний історичний музей ім. В.Тарновського, Антонієві печери тощо;
11. суспільно-історичні ресурси Чернігівщини, зокрема палеолітична стоянка і городище VI-V тис. до н.е. (с. Мезин (Мізін)), палац Тарновських (Качанівка);
12. суспільно-історичні ресурси давніх міст Чернігівщини (Ніжин, Остер тощо);
13. гетьманські столиці України, зокрема м. Батурин (Батуринська фортеця, палац Розумовського).

Завдання 3. Скласти перелік (не менше 5 об'єктів) суспільно-історичних ресурсів Поліського РТМК доби незалежної України, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 4. Скласти список (не менше 5 об'єктів) подієвих

ресурсів Поліського РТМК, які б Ви хотіли відвідати, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 5. Дати загальну характеристику Поліського рекреаційно-туристського макрорайону за планом наведеним у додатку В.

Заняття № 5

СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ М. КИЇВ

Мета: ознайомитись із суспільно-історичними рекреаційно-туристичними ресурсами м. Київ.

Завдання для практичної роботи :

Завдання 1. Підготувати інформаційну картку для одного з наступних суспільно-історичних РТР (вимоги до інформаційної картки, наведені у додатку А). Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи:

1. «будинок з химерами», пам'ятники Владиславу Городецькому.
2. Андріївська церква і Андріївський узвіз. Музей однієї вулиці;
3. культові споруди м. Київ, зокрема Володимирський собор (пам'ятник князю Володимиру), Видубицький монастир, Михайлівський Золотоверхий собор;
4. М. Булгаков і Київ (зокрема пам'ятник і музей М. Булгакова);
5. найвідоміші туристичні ресурси міста (Хрещатик, майдан Незалежності, Золоті ворота, пам'ятник гетьману Богдану Хмельницькому);
6. Національний музей народної архітектури та побуту України («Музей просто неба в Пирогові»);
7. палаци м. Київ (Маріїнський палац, Кловський палац тощо);

8. пам'ятники державним, політичним, релігійним і військовим діячам України у м. Київ (не менше 3-х об'єктів);
9. пам'ятники діячам культури та науки України у м. Київ (не менше 3-х об'єктів);
10. пам'ятники на честь діячів та історії зарубіжжя, знаки побратимства у м. Київ (не менше 3-х об'єктів);
11. пам'ятники на честь подій історії Києва та України у м. Київ (не менше 3-х об'єктів);
12. пам'ятники на честь трагедії та подвигу у Другій світовій війні у м. Київ (не менше 3-х об'єктів);
13. Парк «Київ в мініатюрі».
14. спортивні споруди міста Київ;
15. фортеці м. Київ (Київська фортеця, замок Барона тощо);

Завдання 2. Скласти перелік (не менше 5 об'єктів) суспільно-історичних ресурсів м. Києва доби незалежної України, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 3. Скласти список (не менше 5 об'єктів) подієвих ресурсів м. Києва, які б Ви хотіли відвідати, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 4. Скласти перелік музеїв м. Києва (не менше 5 об'єктів), підготувати письмове повідомлення про один з цих об'єктів.

Заняття № 6

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИМОРСЬКОГО РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКОГО МАКРОРАЙОНУ УКРАЇНИ

Мета: ознайомитись з туристсько-рекреаційним потенціалом Приморського рекреаційно-туристського макрорайону України.

Завдання для практичної роботи :

Завдання 1. На контурну карту України нанести біосферні і природні заповідники, національні природні парки Приморського

РТМК. Підготувати письмове повідомлення про один з наступних природно-антропогенних РТР: 1) БЗ «Асканія-Нова», 2) БЗ «Дунайські плавні», 3) БЗ «Чорноморський», 4) ПЗ «Єланецький степ», 5) ПЗ «Український степовий» (Кам'яні могили), 6) Азово-Сиваський НПП, 7) НПП «Білобережжя Святослава», 8) НПП «Бузький Гард», 9) НПП «Великий Луг», 10) НПП «Джарилгацький», 11) НПП «Нижньодністровський», 12) НПП «Олешківські піски», 13) НПП «Приазовський», 14) НПП «Тузовські лимани», 14) РЛП «Гранітно-Степове Побужжя», 15) зоопарк м. Одеса, 16) зоопарк м. Миколаєва. Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи. Додати до даного переліку об'єкти природно-заповідного фонду Приморського рекреаційно-туристського макрорайону, які утворились протягом останніх 5 років. Підготувати повідомлення про один із них.

Завдання 2. Підготувати інформаційну картку для одного з наступних природних або суспільно-історичних РТР (вимоги до інформаційної картки, наведені у додатку А). Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи:

1. бальнеологічні ресурси макрорегіону (Куяльницького, Тилігульського, Хаджибейського лиманів, оз. Соляне (Гопри) тощо)
2. вулиця Дерибасівська, зокрема пам'ятники О. М. Дерибасу, «12-му стільцю», Л. О. Утьосову (м. Одеса);
3. давні грецькі поселення Приморського РТМК (Ольвія, Тіра (також Аккерманська фортеця, рицарський турнір), на скелі Зміїна, поселення в межах Херсонської області тощо);
4. загальна характеристика аквапарків України, зокрема аквапарки макрорайону;
5. страусині ферми України, зокрема страусина ферма «Савана» (Миколаївська область);

6. музеї Одеси, зокрема Археологічний музей НАН України;
7. незвичні пам'ятники Одеси: «Будинок однієї стінки», «Гещин міст», пам'ятник «Одесі-мамі», пам'ятник Людвіку Заменгофа тощо;
8. Одеські катакомби, палац Курісов;
9. Приморський бульвар, пам'ятник А. Рішельє, Приморські сходи, пам'ятники «Золоте дитя», «Дружині моряка», музей якорів (м. Одеса);
10. театри Одеси, зокрема Одеський національний академічний театр опери і балету;
11. розважальні об'єкти Миколаєва (аквапарки, боулінг-клуби, атракціони тощо);
12. суспільно-історичні ресурси Миколаєва, пов'язані з діяльністю Чорноморського флоту, музей історії суднобудування і флоту, Миколаївська астрономічна обсерваторія, пам'ятник корабелям і суднобудівникам тощо;
13. незвичні суспільно-історичні ресурси Миколаївської області, зокрема ракетна рота № 1, Південноукраїнська АЕС тощо;
14. Національний заповідник «Хортиця», зокрема музей історії запорізького козацтва, кінний театр «Запорізькі козаки» (м. Запоріжжя);
15. суспільно-історичні ресурси Бердянська (не менше 5-ти об'єктів);
16. сільські садиби Приморського РТМК, зокрема «Фрумушика Нова» (Одеська обл.), сільські садиби м. Вилкове, садиба у с. Мигія (Миколаївська обл.), «Чайка» (Херсонська обл.) тощо.

Завдання 3. Скласти перелік (не менше 5 об'єктів) суспільно-історичних ресурсів Приморського РТМК доби незалежної України, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 4. Скласти список (не менше 5 об'єктів) подієвих ресурсів Приморського РТМК, які б Ви хотіли відвідати, підготувати

письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 5. Дати загальну характеристику Приморського рекреаційно-туристського макрорайону за планом наведеним у додатку В.

Заняття № 7

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОГО РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКОГО МАКРОРАЙОНУ УКРАЇНИ

Мета: ознайомитись з туристсько-рекреаційним потенціалом Центрально-Східного рекреаційно-туристського макрорайону України.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. На контурну карту України нанести біосферні і природні заповідники, національні природні парки Центрально-Східного РТМК. Підготувати письмове повідомлення про один з наступних природно-антропогенних РТР: 1) ПЗ «Дніпровсько-Орільський», 2) ПЗ «Канівський», 3) ПЗ «Луганський», 4) ПЗ «Михайлівська цілина», 5) ПЗ «Український степовий», 6) НПП «Гетьманський», 7) НПП «Гомільшанські ліси», 8) НПП «Дворічанський» (крейдяні гори), 9) НПП «Деснянсько-Старогутський», 10) НПП «Нижньосульський», 11) НПП «Пирятинський», 12) НПП «Святі Гори», 13) НПП «Слобожанський», 14) дендропарк «Софіївка», 15) ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Яблуня-колонія», 16) зоопарк у м. Черкаси. Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи. Додати до даного переліку об'єкти природно-заповідного фонду Центрально-Східного рекреаційно-туристського макрорайону, які утворились протягом останніх 5 років. Підготувати повідомлення про один із них.

Завдання 2. Підготувати інформаційну картку для одного з

наступних суспільно-історичних РТР (вимоги до інформаційної картки, наведені у додатку А). Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи:

1. гірськолижні курорти макрорайону («Альпійська долина», «Аляска центр», «Анжер», «Екстрім-стиль», «Корчак», «Святогірськ», «Скіпенс», «Сорочий Яр», «Проліски»);
2. музеї м. Харкова, а також літературно-меморіальний музей Г. Сковороди (с. Сковородинівка, Харківська область);
3. палаци Харківської області («Наталіївка», палац «Шарівка» (Кеніга));
4. суспільно-історичні ресурси Сумської області і м. Суми, зокрема історико-культурні заповідники у м. Глухові, м. Путивлі тощо;
5. суспільно-історичні ресурси Донецької області і м. Донецьк, зокрема Артемівський завод шампанських вин, санаторій м. Соледар;
6. суспільно-історичні ресурси Луганської області і м. Луганськ, зокрема кінні заводи Луганщини. Луганський обласний козацький кінний театр.
7. гетьманські столиці України, зокрема Національний заповідник «Чигирин» (Черкаська обл.);
8. Шевченківський національний заповідник у м. Каневі і історико-культурний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка» (Черкаська обл.);
9. Буцький каньйон. Історико-культурні заповідники (ІКЗ) Черкащини, зокрема історико-культурні заповідники у м. Кам'янка, у м. Корсунь-Шевченківський, ІКЗ «Трахтемирів» тощо;
10. музеї Черкаської області, зокрема музей дитячого письменника Аркадія Гайдара (м. Канів), літературно-меморіальний музей О.С. Пушкіна і П.І. Чайковського, музей історії хліборобства (м. Тальне);

11. Полтава і І. П. Котляревський (життя і творчість, пам'ятник письменнику, літературно-меморіальний музей);

12. Більське городище (Полтавська обл.). музеї Полтавської області, зокрема Полтавський краєзнавчий музей, авіації і космонавтики, музей А. С. Макаренка (с. Ковалівка і м. Кременчук). В. В. Докучаєв і Полтава.

13. Історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви»;

14. М. В. Гоголь і Полтавщина. Літературно-меморіальний музей М. В. Гоголя;

15. давні народні промисли Полтавщини (лозоплетіння, полтавські мережки і техніка вишивання «білим по білому», килимарство, гончарство, художня кераміка), зокрема музей-заповідник українського гончарства, фабрика художньої кераміки;

16. суспільно-історичні ресурси Дніпропетровської області і м. Дніпро, зокрема Спасо-Преображенський собор, палац Григорія Потьомкіна, культурно-діловий центр «Менора», башти-близнюки, набережна, водоспад «Поріг ревучий» (м. Дніпро), Дерев'яний Троїцький собор у м. Новомосковськ, с. Петриківка – центр петриківського декоративного розпису тощо;

17. суспільно-історичні ресурси Кіровоградської області і м. Кропивницький, зокрема музей-заповідник І. Карпенка-Карого (Тобілевича) – «Хутір Надія» (Кіровоградська обл.), театральне свято «Вересневі самоцвіти».

Завдання 3. Скласти перелік (не менше 5 об'єктів) суспільно-історичних ресурсів Центрально-Східного РТМК доби незалежної України, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 4. Скласти список (не менше 5 об'єктів) подієвих ресурсів Центрально-Східного РТМК, які б Ви хотіли відвідати, підготувати письмове повідомлення про один з цих ресурсів.

Завдання 5. Дати характеристику Центрально-Східного рекреаційно-туристського макрорайону за планом, наведеним у додатку В.

Заняття № 8

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМСЬКОГО РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКОГО МАКРОРАЙОНУ УКРАЇНИ

Мета: ознайомитись з туристсько-рекреаційним потенціалом Кримського рекреаційно-туристського макрорайону України.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Підготувати письмове повідомлення про один з наступних природно-антропогенних РТР: 1) ПЗ «Казантипський», 2) ПЗ «Карадазький», 3) ПЗ «Кримський», 4) ПЗ «Мис Март'янів», 5) ПЗ «Опукський», 6) ПЗ «Ялтинський», 7) НПП «Чарівна Гавань», 8) ландшафтний заказник «Великий каньйон Криму», 9) ландшафтний заказник «Мис Айя», 10) ботанічний заказник «Новий Світ», 11) пам'ятка природи «Ак-Кая», 12) пам'ятка природи «Аюдаг», 13) пам'ятка природи «Кизил-коба», 14) державний Нікітський ботанічний сад УААН. Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи.

Завдання 2. Підготувати інформаційну картку для одного з наступних природних або суспільно-історичних РТР (вимоги до інформаційної картки, наведені у додатку А). Номер варіанту для вибору туристичного ресурсу співпадає із номером студента в журналі академічної групи:

1. найвідоміші гірські вершини Криму, зокрема гора Ай-Петрі. Гірськолижні курорти макрорайону («Ай-Петрі», «Ангарський перевал» тощо);

2. найвідоміші водоспади Криму, зокрема водоспад Учан-Су;

3. спелеологічні ресурси макрорайону, зокрема Мармурова печера;
4. бальнеологічні курорти макрорайону, зокрема Євпаторія, Саки тощо;
5. загальна характеристика дельфінаріїв України, зокрема дельфінарії Криму;
6. суспільно-історичні ресурси Ялти, а також музей народного декоративного мистецтва «Гальявіна казок» і зоопарк «Казка»;
7. Алупкинський державний палацово-парковий музей-заповідник і палац «Ластівчине гніздо»;
8. Лівадійський палац-музей;
9. Масандрівський замок і винзавод «Масандра»;
10. маловідомі палаци Криму, зокрема палац княгині Гагаріної, князя Голіцина (санаторій «Ясна Поляна»), «Дюльбер», палац Раєвських (санаторій «Карасан»), «Харакс»;
11. суспільно-історичні ресурси м. Севастополь, зокрема панорама «Оборона Севастополя 1854-1855 рр», діорама «Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 р.», музей-акваріум, військово-історичний музей Чорноморського флоту тощо;
12. давні грецькі поселення Кримського РТМК, а також Національний заповідник «Херсонес Таврійський»;
13. суспільно-історичні ресурси Бахчисарая, зокрема Ханський палац, Український печерний монастир, Успенська церква і печерне місто «Чуфут-Кале»;
14. Генуезька фортеця в м. Судак;
15. суспільно-історичні ресурси м. Феодосія, зокрема картинна галерея ім. І. Айвазовського, літературно-меморіальний музей О. Гріна;
16. суспільно-історичні ресурси м. Керч і фортеця Єні-Кале.

Завдання 5. Дати характеристику Кримського рекреаційно-туристського макрорайону за планом, наведеним у додатку В.

Заняття №9

РЕКРЕАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ТА РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мета: охарактеризувати основні чинники формування і розвитку рекреаційних потреб, визначити основні функції рекреаційної діяльності.

Запитання для обговорення:

1. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність, та її основні етапи розвитку. Класифікація рекреаційної діяльності.
2. Рівні рекреаційних потреб: суспільні, групові, індивідуальні.
3. Структура вільного часу. Типи рекреації на підставі критерію повторюваності рекреаційної діяльності (характеристика добового відпочинку, тижневого відпочинку, квартального відпочинку, щорічного відпочинку, рекреації життєвого циклу).
4. Типи рекреації з просторової точки зору: пасивна та активна.

Завдання для практичної роботи :

Завдання 1. Провести групування чинників які впливають на формування рекреаційних потреб.

Чинники				
Соціально-економічні	Демографічні	Соціально-психологічні	Медико-біологічні	Природні

Завдання 2. На основі сформованих знань про індивідуальні, групові і суспільні потреби, а також загальних теоретико-географічних закономірностей, складіть схематично модель задоволення рекреаційних потреб рекреанта: 1) вік рекреанта 16, лікування захворювань органів травлення; 2) вік рекреанта 20, лікування органів дихання; 3) вік рекреанта 30, лікування захворювань нервової системи; 4) вік рекреантів 40, сім'я з дітьми-підлітками; 5) вік рекреанта 50, лікування захворювань опорно-рухового апарату; 6) вік рекреанта 60, лікування системи кровообігу; 7) вік рекреанта 60, лікування сечостатевої системи та інших захворювань; 8) сім'я з дитиною до 7 років. Важливо: пору року

і тривалість відпочинку обирає студент самостійно. Зробіть висновок щодо застосування диференційованого підходу для організації задоволення потреб різних рекреантів.

Заняття №10

РЕКРЕАЦІЙНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Мета: охарактеризувати основні види рекреаційного природокористування, його наслідки, запропонувати шляхи мінімізації негативного впливу.

Запитання для обговорення:

1. Поняття «рекреаційний потенціал», його структура.
2. Рекреаційне природокористування. Рекреаційне освоєння території.
3. Рекреаційна ємність території. Рекреаційне навантаження на природні комплекси і методика їх визначення. Рекреаційна дигресія.
4. Шляхи мінімізації негативного впливу на природні комплекси під час рекреаційної діяльності.

ДОДАТКИ**Додаток А****ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНОГО ОБ'ЄКТУ
(ІНФОРМАЦІЙНА КАРТКА)**

1) найменування об'єкта (первинне і сучасне), а також назва, під яким він відомий у населення;

2) місцезнаходження об'єкта (поштова адреса);

4) опис об'єкту;

5) джерело відомостей;

7) фотографія формату А4 із написом за зразком:

Рис. 1. Найбільша з-поміж єгипетських пірамід, єдине з «Семи див світу», яке збереглося до наших днів – піраміда Хеопса (м. Гіза, Єгипет).

ОБ'ЄКТИ РАНГУ «СУПЕРТОЧКА-ТУР» УКРАЇНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ БЕЙДИКА О. О.)

На території України є об'єкти, що являють синтез ресурсів і за своїми характеристиками і значенням наближаються до рівня об'єктів «суперточка-тур»:

- Історико-культурний заповідник «Могила Т.Г.Шевченка» на Тарасовій (Чернечій) горі (відкрито в 1925 р.) (м. Канів, Черкаська обл.)[⊙];
- Миколаївська церква (XVII–XIX ст.) Святогірської Святоуспенської лаври на Святих горах (м. Святогірськ, Донецька обл.)[⊙];
- Свято-Успенська Почаївська лавра XVI–XVII ст. (16 храмів), Почаївська гора (висота 75 м) (м. Почаїв, Тернопільська обл.)[⊙];
- Києво-Печерський історико-культурний заповідник (дзвіниця Успенського собору – Велика лаврська дзвіниця) (висота 96,5 м) (м. Київ)[⊙];
- с. Сеньківка (Чернігівська обл.) – пагорб («помежек»), на якому споруджено монумент Дружби і де зійшлися кордони Брянської (Росія), Гомельської (Білорусь) і Чернігівської (Україна) областей;
- гора Мітрідат (м. Керч, АР Крим);
- Малахів курган, меморіал (м. Севастополь, АР Крим)[⊙];
- Сапун-гора, меморіал (м. Севастополь, АР Крим)[⊙];
- Мангуп (залишки середньовічного (IV–XVI ст.) міста Доро (Феодоро), кріпосні мури VI і XV ст., базиліка VI ст., палац XV ст.) (20 км від Севастополя, АР Крим);
- гора Говерла (2061 м) (Закарпатська, Івано-Франківська області)[⊙].

Крім того уваги заслуговує перелік найбільш цікавих **«оглядових точок»**:

- Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець» (Хмельницька обл.)[⊙];
- Замкова (Богданова) гора Богдана Хмельницького (пам'ятка садово-паркового мистецтва, залишки зведеної в козацькі часи фортеці, пам'ятник Богдану Хмельницькому на території Національного історико-культурного заповідника «Чигирин») (м. Чигирин, Черкаська обл.)[⊙];
- монумент Батьківщині-Матері на території комплексу «Національний музей Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.» (висота 102 м) (м. Київ)[⊙];
- Державний музей-заповідник «Битва за Київ у 1943 році» (с. Нові Петрівці, Вишгородський р-н, Київська обл.)[⊙];

- територія Маріїнського парку з панорамою Дніпра (м. Київ) [⊙];
- гора Кучук-Єнішари – могила видатного поета і художника М.О.Волошина, 1932 (сmt Коктебель, АР Крим) [⊙];
- гора Кременець, військовий меморіал на честь подій Великої Вітчизняної війни (м. Ізюм, Харківська обл.) [⊙];
- гора Алчак (район м. Судак, АР Крим) [⊙];
- Генуезька (Судацька) фортеця (район м. Судак, АР Крим) [⊙];
- Генуезька фортеця (башти Клементя, Кріско) (м. Феодосія, АР Крим) [⊙];
- горб Карантин або Мітридат (м. Феодосія, АР Крим);
- Ак-Кая («Біла скеля») (АР Крим);
- скеля Сокіл (АР Крим);
- церква Воскресіння (1892 р., арх. М.Чагін) (с. Форос, АР Крим) [⊙];
- фортеця Чембало (1357 р.) (м. Балаклава, АР Крим) [⊙];
- фортеця Єні-Кале (XVII ст.) (м. Керч, АР Крим);
- гора Ай-Петрі (1234 м) (АР Крим) [⊙];
- мис Фіолент (АР Крим);
- гора Узун-Сирт (понад 10 огляд-конкурсів із планерного спорту, провідна школа планеристів, 1983 р. перебування О.К.Антонова) (АР Крим);
- гора Камула (471 м, Подільська височина) (Львівська обл.);
- гора Берда (515 м, максимальна відмітка рівнинної частини України та Східноєвропейської рівнини, Хотинська височина) (Чернівецька обл.);
- гора Кошка (АР Крим);
- гора Хом'як (Івано-Франківська обл.);
- Ольжина гора (м. Вишгород, Київська обл.);
- гора Дієвська (204 м, найвища точка області) (Кременчуцький район, Полтавська обл.);
- пам'ятник князю Малу (м. Коростень, Житомирська обл.) [⊙];
- о. Хортиця (Запорізька обл., р. Дніпро) [⊙];
- Хотинська фортеця (літера «Т» – місце сходження колишніх кордонів Королівської Румунії, Панської Польщі, Радянської України) (Чернівецька обл.) [⊙];
- Галичина Могила (Івано-Франківська обл.);
- гора Пивиха (пам'ятка природи, ізольоване підвищення на Придніпровській низовині, складається із двох горбів 168 і 160 м) (поблизу м. Градизьк, Полтавська обл.);
- гора Могила-Мечетна (367 м, Донецька височина, найвища точка Лівобережної України) (Луганська обл.);
- гора Маківка (Бескиди) (1915 р., бої січових стрільців проти російських військ);
- гора Буковель, Карпати (1127 м) (Івано-Франківська обл.) [⊙];

- гора Чорна Клева, Карпати (1246 м) (Івано-Франківська обл.)[⊙];
- гора Довга, Карпати (1372 м) (Івано-Франківська обл.)[⊙];
- дзвіниця історико-культурного заповідника «Софія Київська» (м. Київ)[⊙];
- військовий меморіальний комплекс на честь воїнів 1-го Українського фронту, які відзначилися при форсуванні Дніпра восени 1943 р. (Букринський плацдарм, правий берег Канівського водосховища, с. Балико-Щучинка, Кагарлицький р-н, Київська обл.);
- гора Агармиш (пов'язана з ім'ям письменника О.С.Гріна) (АР Крим, м. Старий Крим);
- «Бельведер» у дендропарку «Софіївка» (Черкаська обл., м. Умань);
- Невицький замок (XIII ст.) (с. Невицьке, Закарпатська обл.);
- Іванова гора (Соборна (Червона) площа, Мазурівський бастион) (м. Полтава)[⊙];
- парк Хрещатий (Купецький) (м. Київ)[⊙];
- меморіальний комплекс «Висота маршала Конєва» (Харківська обл.);
- телевежа (висота 380 м) (Сирець, м. Київ);
- бізнес-центр «Парус» (висота 130 м) (вул. Мечникова, 2, м. Київ);
- житловий дім на просп. Григоренка, 7а (висота 100 м, перший київський хмарочос) (Осокорки, м. Київ).

ПЛАН ХАРАКТЕРИСТИКИ РЕКРЕАЦІЙНО- ТУРИСТИЧНОГО РАЙОНУ

I. Загальні відомості про рекреаційно-туристичний макрорайон (назва, складові елементи (мезорайони (якщо виділяють), адміністративно-територіальні утворення, що входять), передумови та чинники виникнення макрорайону).

II. Характеристика природно-рекреаційних туристичних ресурсів макрорайону:

1. земних надр (спелеоресурси) і земної поверхні (орографічні, геологічні, пляжні);
2. кліматичні ресурси;
3. водні туристичні ресурси (річки, озера, лимани, водоспади, моря, океани, водосховища, канали, термальні джерела, гейзери;
4. бальнеологічні ресурси: мінеральні джерела і пелоїди);
5. біотичні ресурси (рослинні і фауністичні);
6. ландшафтні ресурси (природні комплекси);
7. природні уніками.

III. Природно-антропогенні рекреаційно-туристичні ресурси (РТР) макрорайону (по кожному з мезорайонів):

1. Природного походження:
  - загальнодержавного значення (природні та біосферні заповідники, національні природні парки, заказники, пам'ятки природи);
  - місцевого значення (регіональні ландшафтні парки, заповідні урочища, заказники, пам'ятки природи).
2. Антропогенного походження:
  - парки, пам'ятки садово-паркового мистецтва, ботанічні сади, дендропарки, зоопарки, печерні міста, лісопарки, гідропарки, лукопарки.

IV. Суспільно-історичні РТР макрорайону (по кожному з мезорайонів), зокрема об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО, списку «7 чудес України»):

1. Архітектурно-історичні пам'ятки (громадської, промислової, культурної (сакральної), військової архітектури, архітектурні монументи та скульптурні пам'ятки).
2. Бісоціальні пам'ятки, що фіксують життєві цикли та знакові події видатних людей (народження, перебування, діяльність, загибель, смерть, поховання (перепоховання)).
3. Пам'ятки подій (політичних, культурних, екологічних (стихійних), військових, економічних, конфесійних).

Додаток Г
**ЗАЛІКОВІ ПИТАННЯ З КУРСУ «РЕКРЕАЦІЙНА
ГЕОГРАФІЯ»**

1. Поняття «рекреація», «туризм», «екскурсія», їх співвідношення між собою.
2. Об'єкт, предмет, мета, завдання, методи вивчення рекреаційної географії. Зв'язок із іншими науками.
3. Поняття «територіально-рекреаційна система». Фактори формування, властивості, структура, класифікація ТРС.
4. Поняття «рекреаційно-туристичні ресурси» (РТР). Класифікація рекреаційно-туристських ресурсів (за різними ознаками).
5. Структура рекреаційних ресурсів за О. О. Бейдиком (2001 р.).
6. Методика оцінки природно-рекреаційних туристичних ресурсів.
7. Методика оцінки природно-антропогенних туристичних ресурсів.
8. Проект «7 природних чудес України».
9. Основні науково-практичні школи України з ресурсно-туристської проблематики.
10. Мінеральні води України.
11. Грязелікування та озокеритотерапія в Україні.
12. Природні і природно-антропогенні уніками України.
13. Характеристика природно-заповідного фонду України.
14. Методика оцінки суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів.
15. Критерії внесення об'єктів до Світової Спадщини ЮНЕСКО. Рекреаційно-туристичні ресурси України, занесені до списку ЮНЕСКО.
16. Проект «7 чудес України».

17. Поняття «індустріальна спадщина». Структура ресурсів індустріальної спадщини. Характеристика її складових.
18. Трансресурсні (гомогенні та парарекреаційні) об'єкти України.
19. Туристичні об'єкти України рангу «суперточка-тур» або «оглядова точка».
20. Поняття «туристсько-рекреаційний регіон» та «туристсько-рекреаційний район». Особливості, принципи і види рекреаційно-туристичного районування. Рекреаційно-туристичне районування України, розроблене І. В. Смалем.
21. Характеристика природних рекреаційно-туристичних ресурсів Західного рекреаційно-туристичного макрорегіону.
22. Характеристика природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів Західного рекреаційно-туристичного макрорегіону.
23. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Карпатського мезорегіону Західного рекреаційно-туристичного макрорегіону.
24. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Подільського мезорегіону Західного рекреаційно-туристичного макрорегіону.
25. Характеристика природних рекреаційно-туристичних ресурсів Поліського рекреаційно-туристичного макрорегіону.
26. Характеристика природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів Поліського рекреаційно-туристичного макрорегіону.
27. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Столичного мезорегіону Поліського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

28. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Волинського мезорегіону Поліського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

29. Суспільно-історичні рекреаційно-туристичні ресурси м. Київ.

30. Характеристика природних рекреаційно-туристичних ресурсів Приморського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

31. Характеристика природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів Приморського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

32. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Приазовського мезорегіону Приморського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

33. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Причорноморського мезорегіону Приморського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

34. Характеристика природних рекреаційно-туристичних ресурсів Центрально-Східного рекреаційно-туристичного макрорегіону.

35. Характеристика природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів Центрально-Східного рекреаційно-туристичного макрорегіону.

36. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Слобідського мезорегіону Центрально-Східного рекреаційно-туристичного макрорегіону.

37. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Донецького мезорегіону Центрально-Східного рекреаційно-туристичного макрорегіону.

38. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Придніпровського мезорегіону Центрально-Східного рекреаційно-туристичного макрорегіону.

39. Характеристика природних рекреаційно-туристичних ресурсів Кримського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

40. Характеристика природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів Кримського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

41. Характеристика суспільно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів Кримського рекреаційно-туристичного макрорегіону.

42. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність, та її основні етапи розвитку. Класифікація рекреаційної діяльності.

43. Рівні рекреаційних потреб: суспільні, групові, індивідуальні.

44. Структура вільного часу. Типи рекреації на підставі критерію повторюваності рекреаційної діяльності (характеристика добового відпочинку, тижневого відпочинку, квартального відпочинку, щорічного відпочинку, рекреації життєвого циклу).

45. Типи рекреації з просторової точки зору: пасивна та активна.

46. Поняття «рекреаційний потенціал», його структура.

47. Рекреаційне природокористування. Рекреаційне освоєння території.

48. Рекреаційна ємність території. Рекреаційне навантаження на природні комплекси і методика їх визначення. Рекреаційна дигресія.

49. Шляхи мінімізації негативного впливу на природні комплекси під час рекреаційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багрова Л.А. Рекреационные ресурсы (подходы к анализу понятия). // Изв. АН СССР. Сер. Геогр. / Л.А. Багрова, Н.В. Багров, В.С. Преображенский. – 1977. – № 2. – С. 5–12.
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О. О. Бейдик. – К, 2001. – 395 с.
3. Бригантина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://brigantina.kiev.ua>.
4. Все о туризме: туристическая библиотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourlib.net>.
5. Вся культура и искусство Таврии на одном портале [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://artkavun.kherson.ua>.
6. Департамент інвестиційної, туристично-курортної діяльності та промислової політики Херсонської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visitkherson.gov.ua>.
7. Дневник Путешествий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://travel-diary.com.ua/o-nas>.
8. Добре поїхали [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dobre.club>.
9. Жизнь в путешествиях. Украина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lifeintravel.com.ua>.
10. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34.
11. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-15>.
12. Зеленый туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ruraltourism.com.ua>.
13. Зеленый туризм в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://otdihaem.in.ua>.

14. Знайдено в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://findinukraine.com.ua>.
15. Зорин И.В. Энциклопедия туризма: Справочник / И.В. Зорин, В.А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2001.–368с.
16. Интересный Киев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.interesniy.kiev.ua>.
17. Інформація щодо природно-заповідного фонду станом на 01.11.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/content/article/9216>.
18. Калейдоскоп туров [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.turmir.com>.
19. КолоКрай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kolokray.com>.
20. Король О. Д. Менеджмент туризму / О. Д. Король, М. П. Крачило. – К. : Знання, 2009. – 248 с.
21. Куда поехать на море в Украине: города, села и дикие пляжи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ua.igotoworld.com/ru/article/992_kuda-poehat-na-more-v-ukraine.htm
22. Кусков А. С. Рекреационная география. Учебно-методический комплекс / А. С. Кусков, В. Л. Голубева, Т. Н. Одинцова. — Саратов: изд-во Саратовского государственного технического университета, 2005. – 504 с.
23. Любіцева О. О., Туристичні ресурси України : навч. посібник / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с. : іл., картосхеми.*
24. Мандрівка Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.travelua.com.ua>.
25. Мандруй Херсонщиною // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://discoverkherson.com.ua>.

26. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посіб. / П. О. Масляк. — К. Знання, 2008. — 343 с.
27. Мой город – Херсон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mycity.kherson.ua>.
28. Невгамовні бродяги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://brodiahy.org.ua>.
29. Николаенко Д. В. Рекреационная география: учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Д. В. Николаенко. — М. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — 208с.
30. Олійник Я.Б. Теоретичні основи туризмології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. — К.: Ніка-Центр, 2005. — 316 с.
31. Онлайн-путеводитель «V-puti» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://v-puti.com.ua>.
32. Персональные туры по Киеву [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.walk-n-talk.com.ua/ru>.
33. Пилипенко І. О. Географія Херсонщини : навч. посібник / І. О. Пилипенко , Д. С. Мальчикова, С. Л. Єрмакова та інші. – Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2007. – 221 с.
34. Подорожі Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://trip.org.ua>.
35. Поколодна М. М. Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Поколодна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 275 с.
36. Практические советы путешественнику по Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.travelinua.com/home_ru.html.
37. Путешествие по Херсонщине : энциклопедия-путеводитель / [общ. ред. Ольга Алеферко]. – Херсон : Наддніпряночка, 2008. – 300 с., 1000 ил.

38. Рекреаційна географія: письмові консультації / Укл.: Л.А. Савранчук, В.Г. Явкін. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 110 с..
39. Сажнева Н. М. Рекреаційна географія : навч. посіб. / Н. М. Сажнева – Мелітополь, 2008. – 329 с.
40. Сам собі мандрівник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://samsobi.com.ua>
41. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посібник / І. В. Смаль. – Ніжин : Видавництво НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. – 264 с.
42. Стафійчук Ю.В. Рекреалогія: навч. посібник / В. Стафійчук. – Львів: Знання, 2005.-259 с.
43. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження : методологія, методи, методики : навч. посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2005. – 623 с.
44. Туризм и отдых в Украине. Достопримечательности Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://otdyhaem.com.ua>.
45. Туристические маршруты Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-tour.net>.
46. Туры по Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://relax.com.ua/trips-on-ukraine/>
47. Украина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://discover-ukraine.info/ru/index>.
48. Україна Інкогніта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrainaincognita.com>
49. Україна. Збірка мандрівок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-travels.in.ua/2017/03/28/gamlet-zinkovskij-i-drugoj-xarkovskij-strit-art>.

50. УкрТуризм [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ukrtourism.com>.
51. Фестиваль писанок во Львове [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.doroga.ua/Pages/Events.aspx?EventID=876>.
52. Экскурсии по Киеву [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ladya-tour.com>.
53. Яковенко И.М. Рекреационное природопользование: методология и методика исследований / И. М. Яковенко. – Симферополь: Таврия, 2003. – 335 с.
54. 7 чудес України [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.7chudes.in.ua.
55. All Ukraine Информационный туристический портал [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://all-ukraine.com.ua/ru/glavnaya.html>.
56. Deinde - особливі подорожі [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://deinde.com.ua>.
57. Free Travel – самостоятельные путешествия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://freetravel.com.ua>.
58. Look City [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lviv.look.city/ua/quest>.
59. The #Findway [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://find-way.com.ua/>
60. Ukraine is [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ukraine-is.com/ru/glavnaya>.